

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
7.évfolyam
2018. november 15.

KÓDSZÁM:

*„Se az interjút nem szeretem, se a nyilvános szereplést.
A reklámtól valósággal irtózom. Feltűnés nélkül,
titokban szeretnék világhírű lenni.”*

Tanár úr kérem

zenés játék, 2 felvonás, 2018.

Mi ez, mi ez, miez, ez a rettentő csengetés? Tűz van? Ezek nyilván tűzoltók...szólni kellene az Erzsinek, hogy oltsa el a lámpát, biztosan meggyulladt a kredenc...Dehogy... hiszen ez a vekker... A vekker csönget...De hiszen akkor fél hét van már ... fel kellene kelni.

Ismerős gondolatok, ugye? Reggel hét, óracsőrgés, álom és ébrenlét határán... Ki ne ébredt volna életében legalább egyszer azzal a vággyal, hogy bár a reggeli sűrű ködben tényleg eltűnt volna az iskola, és ha nem is örökre, de legalább a mai napon ne kellene betenni oda a lábunkat.

Ki ne emlékezne a tanár komótos naplólapozgatása közben átélt rettegésre vagy a megkönnyebbülésre, miután a tanár ma az osztály jó tanulóját hívta ki felelni, vagy a padsorok között bujkáló gurgulázó nevetésre, miközben osztálytársunk az óra alatt a kukában rejtőzik.

A Tanár úr kérem megszólítja a mostani iskolásokat és az öregdiákokat is, Karinthy Frigyes saját szavaival élve: *„Nem látom olyan keservesnek és fárasztónak és nyomasztónak; hanem figyelni fogom benne mindazt, ami benne kedély és humor és emlék és szép fiatalság”*

port.hu

KARINTHY FRIGYES

(1887-1938)

(1.)Egész irodalmunkban ő a leghíresebb, legnépszerűbb, a legtöbbször olvasott, idézett, emlegetett humorista - holott tulajdonképpen filozófus volt. Egy izgatott, minden iránt érdeklődő filozófus, a XVIII. század felvilágosodásának legkövetkezetesebb és legtudatosabb utóda, a század tudományos igényű humanizmusának képviselője, aki bölcséleti életművet nem hagyott maga után, hanem kitűnő regényekben, gyönyörű novellákban, de nemegyszer mulatságos humoreszkekben fejezte ki különféle nézeteit és életfilozófiáját. A kor talán legeredetibb, legmeglepőbb témavilágú regényírója és novellistája, aki legszebb szépirodalmi műveit versekben írta meg. Egy nagy költő, a Nyugat nagyjaival egyenrangú költő, aki egész életében mindössze két vékonyka kötet költeményt írt, de annál több versparódiával jellemezte író társait és az irodalomtörténetet. Ennyi talán elegendő is ahhoz, hogy tudomásul vegyük Karinthy Frigyes szabálytalan lángelméjét. (...)

(2.)Egyetemista korában már benne él az irodalmi életben. Kosztolányi Dezső és Füst Milán ez időtől fogva mindvégig a legjobb barátja. A magyar felvilágosodás forradalmi hagyományait idéző nagy költemény, a Martinovics már ebben a korszakban keletkezik. Húszéves korára ugyanolyan érett költő, mint barátai, de még sokáig nem jelentkezik verseivel. Egyelőre újságíró lesz... és az is marad mindhalálig. De készül már diákkori emlékeinek kitűnő novella- és karcolatgyűjteménye, a Tanár úr kérem. De lassan készül. Előbb egy sajátos műfajjal jelentkezik: az irodalmi paródiával. Az Így írtok ti egy csapásra híressé teszi. Ezekben a parodizált versekben és prózában találó kritikát mond az egyes költők és írók stílusáról, módszereiről. Egyszerre szatírák és műelemzések, az életművek jellemzése nagyon mulatságosan. És a végzetévé válik ez a siker. Az olvasók kezdettől fogva elsősorban mint irodalmi parodizálót veszik tudomásul Karinthyt, holott ő maga ezt a műfajt csak nagyon mellékesnek tartotta munkásságában, noha az igények folytán mindhalálig folytatta. Később már irodalmi kitüntetésnek számít, ha Karinthy valakit kiparodizál. (...)

(3.)Nemegyszer Swift utódként (akihez humorának igen sok köze van) maga is Gulliver-regényeket ír, folytatván a halhatatlan utazó kalandjait. Így jut el Gulliver a Faramidóban a tudatra ébredt gépek országába, a Capilláriában pedig az uralomra jutott nők világába. Utolsó regényében, a Mennyei riportban dantei utazást képzel el a túlvilág tájain. Humor és bölcsélet, emberségigény és lélektan kavargoban ebben a látomásban. De novelláinak sok kötetet kitevő kavargása még sokoldalúbban mutatja képzeletének véghetetlen változatait.

(4.)Érdekes módon a lírai költő újra csak a végső években jelentkezett, holott az volt kezdettől fogva. A Nem mondhatom el senkinek című kötet 1930-ban jelent meg, az Üzenet a palackban pedig halála évében (1938). Ha csak ezt a két vékonyka könyvet írta volna, helye ekkor is a Nyugat költőinek első sorában maradna. Még formaművészként sem áll a nagy bravúrosok mögött. (...)

Mindmáig ő a legtöbbet olvasott magyar írók egyike.

(A magyar irodalom arcképcsarnoka, mek.oszk.hu)

Szövegértési feladatok (40 pont)

1.Kitől származik a plakát fölött látható mottó? Állításodat - a szövegek ismeretében - 2 érvelvével támaszd alá!

A szerző neve: **Karinthy Frigyes**

1. érv: **róla szólnak a szövegek**

2. érv: **sajátos humora jelenik meg benne** (bármilyen más jó, igazolható érv is elfogadható)

2.Hogyan értelmezhető a mottó utolsó mondata, milyen viszonyban állnak egymással az állítás egyes elemei? Fejtsd ki véleményedet 2-3 összefüggő mondatban!

Az állítás elemei (kizáró) **ellentétben állnak egymással.** (1 pont) Ennek kifejtése – minőségtől függően -
2 pont.

3	
---	--

3.Kik a célközönségei a Tanár úr kérem c. előadásának? Indokold meg, miért!

célközönség: **mostani iskolások**

indok: **hasonló tapasztalatok/élmények/életkor**

célközönség: „**öregdiákok**”/felnőttek/egykori iskolások

indok: **visszaidézhetik gyermekkorukat/emlékeiket, nosztalgia**

4	
---	--

4.Töltsd ki a táblázat hiányzó rubrikáit a szerzőről írt összefoglaló szöveg alapján!

műfaji/formai/szerkesztési besorolás	cím
vers	Martinovics
novella- és karcolatgyűjtemény	Tanár úr kérem
irodalmi paródia	Így írtok ti
regény	Mennyei riport
verseskötet (2)	Nem mondhatom el senkinek Üzenet a palackban

6	
---	--

5.Magyarázd meg a szöveg alapján a következő szavakat, kifejezéseket!

zenés játék: **színmű/színházi előadás/drámai (al)műfaj, melyben fontos szerepet játszanak a zenekísérettel előadott dalok/zenei betétek** (2 pont)

életfilozófia: **az életről vallott felfogás/elképzelés**

bravúr: **kimagasló/ különleges/lélegzetelállító teljesítmény**

lángelme: **zseni/messze kimagasló tudású vagy teljesítményű ember**

érett költő: **befutott költő/ a kezdő útkeresés után megtalálta a saját hangját**

Nyugat: **irodalmi/és kulturális folyóirat**

vékonyka kötet: **kis terjedelmű/rövid/kevés művet tartalmazó könyv**

benne él az irodalmi életben: **része az irodalmi életnek/rendszeresen jelennek meg művei/ismert név az irodalomban**

8	
---	--

6. Készítsd el a Karinthyt bemutató szöveg vázlatát! A vázlatpontok számai a bekezdések sorszámaira vonatkoznak.

1. **Karinthy méltatása/jelentősége az irodalomban/műfaji sokszínűsége**

2. **A parodista Karinthy/A paródia szerepe Karinthy művészetében**

3. **Karinthy regényei**

4. **A költő Karinthy**

4	
---	--

7. „Mindmáig ő a legtöbbet olvasott magyar írók egyike.” Ezzel a mondattal zárul a méltató szöveg. Milyen érvekkel tudnád ezt alátámasztani (akár a szövegből, akár saját tapasztalataidból merítve)? Legalább hármat fogalmazz meg teljes mondatokban kifejtve!

- **az emberek szeretik a humort**
- **az iskolában foglalkozunk a műveivel**
- **sokféle műfajban/műnemben alkotott**
- **műveit feldolgozzák napjainkban is (pl. Tanár úr kérem mint zenés játék) stb.**

értékelés: 1-1 pont a 3 érvért, 1 pont a megfogalmazás minőségéért

4	
---	--

8. A Karinthy Színház programajánlója és plakátja mennyire keltette fel a figyelmedet? Fejtsd ki erről az álláspontodat úgy, hogy utalj a szövegre és a képi megjelenítésre, illetve a köztük lévő kapcsolatra is!

értékelés: 1 pont az álláspont megnevezéséért

1 pont, ha tesz utalást a köztük lévő kapcsolatra

4 pont a gondolat tartalmi kifejtéséért (mindegyikről legalább egy megállapításnak kell lennie)

2 pont a nyelvi minőségért

8	
---	--

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Keresd ki a szerzőt bemutató szövegből a „k” betűvel kezdődő személyneveket, és állítsd betűrendbe a következő szerzőkkel együtt: Kazinczy Ferenc, Kaffka Margit, Karinthy Ferenc, Kassák Lajos

1. Kaffka Margit, 2. Karinthy Ferenc, 3. Karinthy Frigyes, 4. Kassák Lajos, 5. Kazinczy Ferenc, 6. Kosztolányi Dezső

(1 hiba 1 pont levonás, 2 hiba 0 pont)

3	
----------	--

2. Nézd meg a színház programajánlóját újra, és válaszolj a kérdésekre!

A) Mire utal a dőlt betűs írásmód a cím alatt? **idézet (a műből)** (1 pont)

B) Található a dőlt betűs részben helyesírási hiba. Írd le a hibás alakot, és magyarázd meg, mi lehet a célja? **„miez” egybeírva, a reggeli felkelés okozta felháborodás/hitetlenkedés** (2 pont)

C) A helyesírás szabályai szerint hogyan kellene írni a mű címét? **Tanár úr, kérem!** (2 pont)

5	
----------	--

3. Hogyan kellene írni azokat a tulajdonneveket, illetve a belőlük képzett melléknéveket, ha Karinthy Frigyes lenne a névadójuk? Töltsd ki a táblázatot!

a Karinthy Frigyes névhez kapcsolandó köznévi	a keletkezett tulajdonnév	a tulajdonnévből képzett melléknév (-i/ -s/-beli képzővel)
gimnázium	Karinthy Frigyes Gimnázium	Karinthy Frigyes gimnáziumi
utca	Karinthy Frigyes utca	Karinthy Frigyes utcai/utcabeli
híd	Karinthy Frigyes híd	Karinthy Frigyes hídi
díj	Karinthy Frigyes-díj	Karinthy Frigyes-díjas
étterem	Karinthy Frigyes Étterem	Karinthy Frigyes éttermi/étterembeli
(csak a vezetéknevhez kapcsolt) család	Karinthy család	Karinthy családi/családbeli
novella	Karinthy-novella	Karinthy-novellás/-novellabeli

14	
-----------	--

4. Húzd át a táblázatban szereplő 6 hibás szóalakot! Értékelés: minden jó rubrika 1 pontot ér.

észszerű	legkissebb	május 1-én	május 1-jén	időjárásjelentés	A nettal
manmüt	Swifttel	ímélcím	nyitvatartás	ahhoz	BÚÉK
összevissza ír	karinthys	rovarirtó	Füst Milán-i	árbec	lámpabúra

18	
-----------	--

40	
-----------	--

Összpontszám:

80	
-----------	--

Készítette: Berényi Éva